

M. Zeki Oral

Ankara

14.3.1958, Cuma

Pek Muhterem Efendim,

15.2.1958 tarihli mektubunuzu alalı epeyce zaman oldu ise de araya giren mali yılsonu hesapları ki, (1957 yılı neşriyat ödeneği 150 bin lira imiş.) ile derginin dördüncü sayısı, Fatih Devri, Karaman Eyaleti Vakıfları Fihristi, İstanbul Mahalleleri, Süleymaniye Vakfiyesi adlı kitapların tab ve temsil işlerini tamamlamak için çok yoruldum. Hâlâ da tamamlamış ve arkasını almış değiliz. Mecmua kaplanma, kitabın birisi formalanma haline geldi.

Derginin azameti hakkında bir fikir vermiş olmak için arz ediyorum. Bu nüshanın maliyet fiyatı 38.789 liradır. Üç bin nüsha basıldı. Muharrirleri için de ayrıca ellışer tane ayrı basım yaptırdım. İşte bu sebeplerden dolayı mektubun cevabı gecikmiş oldu. Mazur görmenizi rica ederim. Muhtelifün fih meselemize gelince:

Mektubunuzun birinci sayfasında Eyalet-i Rum tahrir defteri işine nasıl başladığınızı tahkiye buyurduktan sonra “defter muhteviyatı ile alakadar kitabelerin kıymetlendirilmesinin beraberce yapılmasındaki faydayı mülhaza ettim. Siz de bu teklifi kabul ederken de daha önce bu sahalara ait araştırmalarınız neticesini bu gayretlere ilave etmeyi düşünmüş olmalı idiniz. Yahut ben bu zehaba kapılmış idim.” Diyorsunuz. Bu sözlerinizde çok samimi olduğunuzda şüphe yoktur. Aynı samimiyetle arz ediyorum ki önceki araştırmalarımın neticesini bu yeni çalışmalara katmayı katiyen düşünmedim. Çünkü ben 1931-1932 yıllarında Tokat’ta bulundum. Kazalarını teftişe gittim. Tokat tarihi hakkında etütlere başladım. Günün birinde oturur tevhit ederim diye müteakip 20 sene içinde mütemadiyen Tokat ve mülhakatı ile alakalı notlar topladım. Tarih üstatlarıyla muhaberatta bulundum. Evvelki mektubumda göz nuru, alın teri dediğim bu emekler kolay kolay feda edilecek kadar az değildi. Zat-ı âliniz öyle bir zehaba kapılmış olabilirsiniz. Zaman zaman bu hususta bir esas tespit edelim dediğimi hatırlarsınız. Ne olurdu zehabınızı izhar buyursanız, bir anlaşılmaya varmış olsaydık.

Bundan sonra misal verilen Dazya köyü kitabeleri evvelce tam ve mükemmel olarak tespit etmiş olduğumu, eski fotoğraf ve stampajlarıyla ispat ederim. Evvelden bildiğim bu kabil tarihi köy ve nahiyeleri zat-ı âlilerinin de görmüş olmasının mukaddimeyi yazarken faydalı olacağına inandığım için tekrar yol uğrattım.

Cincife misalini verdiğinizde de memnun oldum. Hiç şüphe yok ki saf ve temiz ruhlu bir insansınız. Vaktiyle Cincife’de mektep ve muallim vardı. Evvelce biraya da gitmiş çeşme kitabesini, hazireyi görmüşüm. Bunlara ait de notlarım vardır.

İşaret buyurulduğu gibi zat-ı âlilerinden sonra da iki defa gittim. Birinde mezar taşlarını okurken vesait geldi diye haber geldi. Bıraktım, Niksar’a gittim.

İkincisinde maarifin cipini alıp masraflarını kabul ederek bu civar tepedeki mezar taşlarının toprak altında kalmış yazılarını meydana çıkararak okudum. Resimleri alınması icap edenlerin hepsinin resimlerini aldım. (filmlerin banyolarından başka 30 liraya yakın masraf ettim. Bu seyahatteki çektiğim fotoğrafların tab’ı ücreti 60-75 lira raddesindedir. Ve hepsi de mahfuzdur. Yalnız birkaç tane şahsi resimlerimi zat-ı âlilerine ve başka alakadarla gönderdim.) böylece Cincife’de bir türbe ile 12-15 kadar mezar taşı tespit edilmiş oldu. İşte üstadım, bu köyde etütleri evvelce tamamlanmış olan yalnız bir tane çeşme kitabesini kitabıma aldım. Diğerleri mukaddimeye bırakıldı. Evvelki mektubumda kitaba alınan 15-18 parçanın devede kulak olduğunu söylediğimin sebebi bu idi. Hakikatte böyledir. Ve emin olunuz ki böyle kalacaktır.

Böyle ihtilaflar bazı hakikatleri de meydana çıkarırmış: başlıca şiârım ilim iffet ve istikameti hatta semahati ile yaşamaktır. Hiç bilmediğim bazen sevmediğim adamlara bile -ala kadri’l-istitâ’a- bildiklerimi yazar söylerim. 15 seneye yakın bir zamandır (kul hakkı) şöyle dursun -basit işlerde bile- yalan söylememek için nefsim ile mücadele ediniyorum. Bu hassa malum